

Vir vsemu njegovemu idealnemu udejstvovanju so njegove osebne vrline, ki jih združuje v sebi kakor malo-kdo. Njegov čisti značaj, njegovo do skrajnosti za vse dobro občutljivo srce, plemenitost duše, blagost srca, globokost ljubezni do domovine in ožje rodne zemlje, vse te dobrine mu dajejo neizčrpne zaklade, iz katerih zajema moč za svoja velika in ustvarjajoča dela. Pri svojem visokem položaju pa je br. Gangl skromen in ne pozna one na-

dotosti in visokosti, ki se radi pogosto pojavljata pri osebah, ki dosežejo odličnejša mesta.

Morda bomo njegovo plemenito mišljenje in stremljenje najboljše očrtali z njegovimi lastnimi besedami:

»Hočem, da to, kar je lepega, dobrega in plemenitega v meni, postane last vseh, in da se iz duš vseh izlije veletok vrlin za slavo in čast, v moč in poveljčanje naše skupne matere domovine.«

I. B.

Ilka Vaštetova

Začarani polžek (Pravljica)

(Konec)

Na drugi strani zemlje pa je Ajina mamica iskala svojo hčerko in jo kala za njo.

Hajka se je bala, da ji mamica ne umre od žalosti. Zato je prosila:

»Ne jokaj, ljuba mamica! Dovolj, da grem in poiščem sestrico!«

A mamica se je bala, da ne izgubi še nje, zato je ni hotela pustiti od doma. Hajka pa ni nehala prositi, dokler ji mamica ni dovolila, da se je odpravila po svetu.

Šla je daleč, daleč, čez hribe in doline in povsod je povpraševala po sestrici.

Prišla je pod visoko goro. Tam je živel star samotar Vsevid. Njega je Hajka vprašala, kje bi našla sestrico.

Vsevid je vzel s police zemeljsko oblo, prijel v roke čudno orodje, nekaj vrtel in meril in delal na papir učene čačke, ki jih Hajka ni razumela. Naposled je dejal:

»Tvoja sestra je zdrčala skozi zemeljsko luknjo, ki jo je napravila čarovnica Čirečarebaba, da bi pomagala kralju Slinodvorskemu. Kralj Slinodvorski je hotel namreč tebe

in tvojo sestrico ujeti, ker sta mu ukradli njegov začarani grad — polževo hišico. Nu, prehitela ga je Čirečarebaba. In zdaj ne prideš do svoje sestrice, ako te ne ponese k njej ptič Srebrokril, ki ga ima čarovnica priklenjenega vrh te gore. Ključ, s katerim odkleneš ptiča, skriva Čirečarebaba v svoji skalni duplini. A pazi, da te čarovnica ne dobi v pest, sicer te speče in požre! Tu se okrepčaj za dolgo pot!«

Stari samotar je prinesel iz koče kos kruha, kos suhega mesa in skodelico mleka. A komaj se je yrnil v kočico in je Hajka nesla k ustom kos kruha, že je priskakljala do nje lepa srnica in jo milo pogledala.

Hajka ji je razlomila kruh na koščke in srnica je vse s slastjo pojedla. Nato se je vlegla deklici k nogam.

Zdajci je prijela Hajka za kos mesa. Ni še ugriznila, ko je skočil izza koče velik volk, se ustavil pred deklico, lačno gledal na meso in mahal z repom. Hajka mu je vrgla meso. Volk ga je pogoltnil in se zleknil k njenim nogam.

Ko je Hajka dvignila skodelico z mlekom, pa je prilomastil iz gozda velikanski medved. Hajka se ga je silno prestrašila, a medved se je ustavil pred njo in poželjivo gledal na mleko. Deklica je brž postavila polno skodelico predenj. Medved je mlaskaje popil mleko in se pridružil srnici in volku.

Hajka je potrkala na kočo in se zahvalila starcu, ki je sedel pri oknu.

»Že prav, že prav. Pa srečno hodi in varuj se Čirečarebabe!« ji je smehljaje naročal samotar.

Hajka je odšla v goro.

Ko že nekaj časa hodi po velikem gozdu in se boji, da bi ne zašla v njem — kdo priskaklja za njo?

Srnica.

In srnica skoči pred Hajko in ji kaže pot. Nista še dolgo hodili, ko prisopiha za njima volk. Tudi on se jima pridruži.

Zadnji pricaplja za njimi medved. Vsi štirje se vzpenjajo na goro.

Ko pridejo na konec gozda, tja, kjer se začenjajo skale, se oglasi srnica:

»Tukaj počakajte!«

In skoči naprej, navzgor proti velikim skalam, kjer je bivala čarovnica. Kmalu se srnica vrne in pove:

»Čirečarebabe ni doma. Kar brž tecite za menoj!«

Hiteli so vsi za njo. A komaj pridejo do dupline, stopi čarovnica iz gozda. Brž se vsi poskrijejo. Medved spleza na drevo, srnica skoči za grm, volk pa se potuhne za skale. Hajka, ki je že stala v jami, se stisne za veliko skladovnico drv.

Kmalu vstopi čarovnica, vrže narbrano zelišče v lonec z vodo, napravi ogenj na ognjišču in pristavi lonec ter godrnja:

»Še mesa si moram preskrbeti. Pojdem v dolino in, če dobim otroka, ki se sam potepa okrog, ga za koljem in skuham v juhi.«

S police vzame dolg nož, stopi z jame, zavalji veliko skalo pred njo in odide proti dolini.

Ko je bila že daleč spodaj, pride Hajka iz skrivališča in poizkuša odvaliti skalo, toda skala je bila pretežka. Hajka je bila ujeta.

Zdajci se priplazi medved do vhod, da, z vso močjo se upre ob skalo in jo zavalji proti dolini. Skala zagrmi navzdol, naravnost za čarovnico. Dohiti jo in — jo zmečka.

Vsi se oddahnejo in od veselja zaplešejo po jami in zapojejo:

„Čirečare! Hahaha!
Stara baba čarala,
male je otroke jedla.
Medved skalo je zavalil;
skala babo je podrla.
Huda baba je umrla.
Čirečare! Hahaha!“

Hajka se spomni svoje uboge sestrice in prične iskati ključ, da odklene ptiča Srebrokrila. A ključa ne najde nikjer, četudi prevrne vse po jami.

Na pomoč ji priskoči volk. Duha, duha naokrog, prične brskati in kopa z nogami pod ognjiščem in — izkoplje ključ, poleg njega pa še palico, s katero je čarovnica čarala.

Vsa vesela vzame Hajka ključ in palico in vsi pohite na vrh gore. Že od daleč se jim blešče srebrna krila čudovitega ptiča nasproti. Hajka oprosti ptiča in mu zleze na hrbet. Toliko, da se deklica utegne posloviti od svojih spremljevalcev, že se ptič dvigne z njo visoko pod nebo.

Leti in leti. Leti noč in dan, da obleti polovico zemlje. Ustavi se

na veliki trati pri morju, kjer se divjaki pripravljajo, da praznujejo svatbo svojega glavarja z zlatolaso nevesto Ajo.

Komaj se spusti Srebrokril na trato, že se kričaje razprše divjaki na vse strani. Mislijo, da jih je obi-

Hajka se spomni na čarovno palico. Dvigne jo nad sestrico in za kliče:

»Čirečare — bodi bela!«

In glej — v istem trenutku se je Aja izpremenila. Vsa je bila zopet lepo bela.

skala hudobna čarovnica. Le Aja se ne ustraši, kajti spoznala je svojo sestrico Hajko. Vsa vesela ji steče naproti.

Hajka objame sestrico, hitro sedeta obe na ptiča in Srebrokril ju odnese proti domu.

Aja se stiska k sestrici in skriva obraz. Sram jo je, saj je vsa črna, le lasje so ostali zlati. Milo se razjoče.

Preleteli so pol zemlje in se ustavili pod gozdom blizu mesta, kjer je bivala mamica. Aja je tekla domov, da potolaži mamico. Hajka pa se je domislila, kaj ji je pravil samotar o začaranem kralju Slinodvorskem, in sklenila je, da ga reši.

Poiskala je sivega polžka in zavih-tela nad njim palico:

In res — polžek se je razblinil v meglo in iz megle je stopil pred Haj-

ko kralj s krono na glavi in jo prosil, naj postane njegova žena.

Kmalu sta prihiteli v gozd Aja in mamica. Aja je prinesla lepo polževco hišico, da izpolni obljubo. Močno sta se začudili, ko sta ugledali Hajko ob kraljevi roki. Aji je padla hišica iz rok, tako je bila presenečena.

Tedaj pa je zabobnelo, da se je zamajala zemlja. Iz polžje hišice je zrastel prelep grad in od vseh strani so prihajali odrešeni dvorjani, da čestitajo svojemu vladarju. Spremili so ga v grad, kjer so vsi srečni in veseli praznovali kraljevo svatbo s črno laso Hajko.

Sultan in šolarček

Nekega dne se je sprehajal mogočni sultan Mustafa po carigrajskih ulicah, pa je srečal na sprehodu deco, ki je ravno hitela iz šole domov. Izmed šolarčkov mu je posebno eden ugajal, zato ga je ustavil in vprašal, kaj se najrajše uči. Ko mu je deček odgovoril, je bil car z odgovorom tako zadovoljen, da je potegnil cekin iz žepa in mu ga ponudil.

Deček pa ni hotel vzeti cekina in ko ga je sultan vprašal, zakaj ga ne mara, mu je odgovoril:

»Ne smem, zaradi mamice, ker bi drugače mislila, da sem ga nekje ukradel!«

Car pa mu reče:

»Kar vzemi ga, pa povej doma, da ti ga je dal sam car.«

Šolarček mu zopet odvrne:

»Ne smem, ker bi mi mati rekla: če bi ti dal car, bi ti dal gotovo več.«

Sultanu je bil deček zdaj še bolj všeč, zato izvleče iz žepa polno pest bleščečih cekinov in mu jih da, pa mu tudi ukaže, naj pride prihodnji dan k njemu na dvor.

Drugi dan odide šolarček k sultanu; toda ko hoče vstopiti v palačo, ga ustavi stražar in ga ne pusti dalje. Mali deček dolgo časa moleduje in ko mu vse prošnje in solze

nič ne pomagajo, pove stražniku, kaj se je prejšnji dan dogodilo, pa ga zato ponovno poprosi, naj ga pusti na dvor.

Ko stražnik to čuje, mu reče:

»Dobro, pustim te noter, toda le pod pogojem, da si razdeliva vse, kar dobiš pri carju.«

»Naj bo,« odgovori prebrisan deček, »meni eno, a tebi vse ostalo!« —

Ko je prišel šolarček pred carja, ga vpraša car, kaj si želi. Ta mu pa odgovori, da noče ničesar, le sto udarcev po podplatih naj mu presvetli vladar milostno nakloni. Car ga je od tega zavračal, toda ker ga ni bilo mogoče pregovoriti, zaukaže, naj prinese šibe.

Ko je bilo za sto udarcev vse pripravljeno, pa prične deček: »Visoki car, zaukaži, da dobim jaz en udarec, a ostalih devetdesetdevet pa naj dobi tisti, ki čuva tvoja vrata, ker me ni hotel pustiti v palačo, dokler mu nisem obljubil, da si razdeliva darove, ki jih dobim od tebe. Obljubil sem mu vse razen enega.«

Ko je car to slišal, je zaukazal kaznovati stražnika, dečka pa je vzel k sebi in ga dal v višje šole. Pravijo, da je bil deček pozneje najboljši carjev svetovalec.